

PM 2 2010-10-14 SLUTLIG BEDÖMNING

Fråga om snedvridning av konkurrensen genom direkttilldelning i strid mot bestämmelserna om offentlig upphandling (otillåten direkttilldelning).

Ett av Göteborgs stads allmännyttiga bostadsföretag har utan föregående infordran av konkurrerande anbud tecknat avtal om köp av försäkringstjänster från ett av staden helägt försäkringsbolag.

Familjebostäder i Göteborg AB (nedan Familjebostäder) har tecknat avtal med Försäkrings-aktiebolaget Göta Lejon (nedan Göta Lejon) avseende försäkring av bostadsbolagets bestånd av fastigheter m.m. under i vart fall 2010. Försäkringsbrev har utfärdats av Göta Lejon för perioden från och med den 1 januari 2010 till och med den 31 december 2010. Försäkringsbrevet omfattar förutom Familjebostäder även Göteborgs stads samtliga förvaltningar jämte minst 17 kommunala bolag¹ och nio övriga organisationer (kommunalförbund, stiftelser, föreningar etc).² Såvitt får förstås är avtalsförhållandet tänkt att förlängas löpande, genom utfärdande av nya försäkringsbrev, med ett år åt gången vid utebliven uppsägning.

Försäkringsavtalet har ingåtts utan föregående infordran av anbud genom annonserat upphandlingsförfarande.³ Familjebostäder har enligt uppgift tillgodosett sitt tidigare behov av försäkringstjänster genom andra försäkringsgivare än Göta Lejon.⁴

Familjebostäder⁵ är ett av Göteborgs stad indirekt helägt allmännyttigt bostadsföretag.⁶ Bolaget äger och förvaltar drygt 18.000 hyreslägenheter i Göteborg och omsatte 2009 c:a 1, 060 miljarder kronor. I medeltal uppgick antalet anställda i bolaget under 2009 till 242 personer.⁷

Det aktuella försäkringsavtalets värde uppgår till c:a 1,930 miljoner kronor⁸. Vid uteblivna uppsägningar kan kontraktsvärdet således uppskattas till totalt c:a 7,720 miljoner kronor under den 48 månadersperiod som framgår av beräkningsregeln vid offentlig upphandling.¹⁴

-
- ¹ De kommunala bolag som omfattas av försäkringen hos Göta Lejon är: Business Region Göteborg AB, Göteborgs Gatubolag AB, Göteborgs kommunala Förvaltnings AB, Göteborgs stadsteater AB, Göteborgs stads Upphandlings AB, Gotevent AB, Gryab, Higab med dotterbolag, Kommunleasing i Göteborg AB, Liseberg AB med dotterbolag, Bygga Hem i Göteborg AB, Göteborgs Spårvägar med dotterbolag, Bostads AB Poseidon, Göteborgs stads bostadsaktiebolag, Familjebostäder i Göteborg AB, Hjällbobostaden AB, Gårdstensbostäder AB, samt Göteborgslokaler AB.
 - ² De övriga organ som omfattas av försäkringen hos Göta Lejon är: Kommunalförbundet Beställarförbundet Delta, Kommunalförbundet Räddningstjänstförbundet Stor-Göteborg, Stiftelsen Sjöfartsmuseet, Föreningen Röda Sten (ideell förening) Grén Brobergs Stiftelse, Stiftelsen Emigranternas hus, Samordningsförbundet Västholmen (ideell förening), Samordningsförbundet Göteborg Centrum (ideell förening), Spårvägssällskapet Ringlinjen (ideell förening), samt Konstpedemin (ideell förening).
 - ³ E-postmeddelande av den 3 september 2010 från Familjebostäder till Konkurrenskommissionen, varav framgår bl.a. följande: "Då Familjebostäder använt sig av Göteborgs Stads eget försäkringsbolag har någon annonserad upphandling avseende aktuella försäkringstjänster inte gjorts".
 - ⁴ Av årsredovisning 2009 för Försäkrings-aktiebolaget Göta Lejon (s. 3, mitten), framgår bl.a. följande: "Väsentliga händelser efter räkenskapsårets utgång och framtida utveckling [rubrik] Från och med 2010 försäkras bostadsbolagen som finns inom Förvaltnings AB Framtiden. Detta har medfört att försäkrat värde har ökat med ca 90 miljarder. Risken för Göta Lejon har minimerats genom att självriskan är hög".
 - ⁵ Familjebostäder i Göteborg AB (Familjebostäder), med organisationsnummer 556114-3941, bildades den 13 december 1967 och registrerades av Patent- och registreringsverket (numera Bolagsverket) den 8 januari 1968. Nuvarande firma registrerades samtidigt. Gällande bolagsordning registrerades den 3 december 2009. Bolaget har till föremål för sin verksamhet att "... förvärva fastigheter eller tomträtt till fastigheter för att därpå uppföra och förvalta bostadshus med tillhörande affärsfastigheter och kollektiva anordningar samt att idka i samband därmed stående verksamhet. Bolagets syfte är att medverka till bostadsförbättringens främjande i Göteborgs kommun". Familjebostäder ägs indirekt av Göteborgs stad genom det kommunala holdingbolaget, Förvaltnings AB Framtiden (556012-6012).
 - ⁶ Den tidigare Nämnden för offentlig upphandling (NOU) har inom ramen för sin tillsynsverksamhet konstaterat att de kommunala bostadsföretagen i Göteborg, däribland Familjebostäder, är skyldiga att följa gällande bestämmelser i LOU, se utredningspromemoria från NOU, dnr. 2003/3006-29 -- 2003/3010-29 samt 2004/0075-29.
 - ⁷ Uppgifter ur Årsredovisning 2009 för Familjebostäder i Göteborg AB.
 - ⁸ E-postmeddelande av den 3 september 2010 från Familjebostäder till Konkurrenskommissionen, varav framgår bl.a. följande: "Familjebostäder har för år 2010 betalt ut 1.930.953 kr i premier till Göta Lejon".

Gällande rätt

Med *offentlig upphandling* avses förfarandet fram till och med tilldelningen av bland annat ett *offentligt tjänstekontrakt* med ekonomiska villkor⁹ som har slutits mellan en eller flera ekonomiska aktörer och en eller flera upphandlande myndigheter och som avser tillhandahållande av bl.a. tjänster. Begreppet offentligt kontrakt ska enligt EU-kommissionen tolkas vidsträckt och omfattar såväl alla former av ersättning som kan kvantifieras i pengar och som en upphandlande myndighet åtar sig att betala till en leverantör, som alla olika sätt på vilka en leverantör, mot ersättning, kan åta sig att ställa varor till den upphandlande myndighetens förfogande samt utföra tjänster eller utföra bygg- och anläggningsarbeten åt den upphandlande myndigheten.

Upphandling av offentliga tjänstekontrakt som har påbörjats¹⁰ efter den 1 januari 2008 regleras genom lagen (2007:1091) om offentlig upphandling – LOU.¹¹ Lagen har kommit till som en följd av bl.a. Europeiska rådets och parlamentets direktiv (2004/18/EG) av den 31 mars 2004 om samordning av förfarandena vid offentlig upphandling av byggtreprenader, varor och tjänster (det s.k. klassiska upphandlingsdirektivet).¹²

Finansiella tjänster, däribland försäkringstjänster, innefattande sakförsäkringar (CPV 66515200-5), skadeförsäkringar (CPV 66515000-3) samt brandförsäkringar (CPV 66515100-4)¹³ utgör s.k. A-tjänster, kategori 6 enligt bilaga 2 till LOU. Om det samlade värdet av det kontrakt som ska upphandlas överstiger vid varje tidpunkt gällande tröskelvärde ska upphandlingen handläggas i enlighet med de på EU-direktiv grundade bestämmelserna i 1 -14 kap. LOU, normalt genom öppen upphandling eller selektiv upphandling. Om upphandlingsvärdet understiger detta tröskelvärde, får upphandlingen istället genomföras med ledning av de nationella bestämmelser som finns införda i 15 kap. LOU, normalt genom en s.k. förenklad upphandling eller urvalsupphandling.

Enligt 3 kap. 3 § LOU ska värdet av det kontrakt som ska upphandlas uppskattas till det totala belopp som ska betalas enligt kontraktet. När det gäller försäkringstjänster ska enligt 3 kap. 11 § LOU den premie som skall betalas och andra former av ersättning läggas till grund för värdeberäkningen. Om ett offentligt tjänstekontrakt upphandlas för att löpa tills vidare och något totalpris inte anges ska enligt 3 kap. 12 § LOU kontraktet uppskattas som ett 48-månaderskontrakt.¹⁴ För närvarande (2010) uppgår tröskelvärdet vid offentlig upphandling av tjänster inom den s.k. klassiska sektorn till 1.919.771 kronor.¹⁵

⁹ Med kontrakt avses enligt 2 kap. 10 § LOU ett skriftligt avtal med ekonomiska villkor som 1. sluts mellan en eller flera upphandlande myndigheter och en eller flera leverantörer, 2. avser utförande av byggtreprenad, leverans av varor eller tillhandahållande av tjänster, och 3. undertecknas av parterna eller signeras av dem med en elektronisk signatur.

¹⁰ En upphandling anses påbörjad när den upphandlande myndigheten eller enheten beslutat om vilket upphandlingsförfarande som skall tillämpas eller senast när myndigheten eller enheten genom annons eller på annat sätt beslutat att begära in anbud.

¹¹ 2007 års lag har sedan den 1 januari 2008 ersatt den tidigare lagen (1992:1528) om offentlig upphandling. – För övergångsbestämmelser, se lagen (2007:1093) om upphävande av lagen (1992:1528) om offentlig upphandling.

¹² Klassiska upphandlingsdirektivet ersätter sedan den 31 januari 2006 det tidigare gällande direktivet 92/50/EG av den 18 juni 1992 om samordning av förfarandena vid upphandling av tjänster (tjänsteupphandlingsdirektivet).

¹³ CPV, Common Procurement Vocabulary, har fastställts som ett gemensamt klassifikationssystem inom de europeiska gemenskaperna (EU-kommissionen, GD XV/B/4). CPV klassificerar ca 6.000 varor och tjänster i ett åttaställigt kodsysteem. Tanken är att systemet ska ersätta de olika nationella klassifikationerna vid handeln inom såväl som mellan medlemsstaterna. – Se Europeiska parlamentets och rådets förordning (EG) nr 2195/2002 av den 5 november 2002 om en gemensam terminologi vid offentlig upphandling (CPV), vilken trädde i kraft den 12 december 2003 (numera ändrad genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/17/EG respektive 2004/18/EG om förfaranden vid offentlig upphandling, när det gäller revidering av CPV, vilken trädde i kraft den 13 september 2008).

¹⁴ Enligt 3 kap. 16 § LOU ska, om ett tjänstekontrakt upphandlas utan att något totalpris anges, värdet av kontraktet vara det uppskattade totala värdet av tjänsterna under kontraktets löptid, om denna är högst 48 månader och av månadsvärdet multiplicerat med talet 48, om löptiden är längre eller om kontraktet löper på obestämd tid.

¹⁵ Vad som vid varje tidpunkt utgör gällande *tröskelvärden* fastställs av EU-kommissionen och tillkännages enligt 3 kap. 1 § LOU, löpande av regeringen i Svensk författningssamling Tillkännagivande ska ske angivet till exakt belopp i euro och svenska kronor. Tröskelvärdet för upphandling av A-tjänster inom den klassiska sektorn uppgår, om den upphandlande myndigheten inte är en central civil statlig myndighet (se Bilaga IV till det klassiska upphandlingsdirektivet) till 193.000 euro eller 1.919.771 svenska kronor se vidare regeringens Tillkännagivande (2010:53) av tröskelvärden vid offentlig upphandling samt Europeiska kommissionens förordning (1422/2007/EG) av den 4 december 2007 om ändring av europaparlamentets och rådets direktiv 2004/17/EG och 2004/18/EG avseende de tröskelvärden som ska tillämpas vid upphandlingsförfaranden samt regeringens tillkännagivande (2008:32) av tröskelvärden vid offentlig upphandling.

Skyldighet att följa bestämmelserna i lagen om offentlig upphandling omfattar förutom myndigheter även kommunala företag som är inrättade för allmännyttigt ändamål. Den som är skyldig att iaktta lagens bestämmelser kallas ”*upphandlande myndighet*”.¹⁶ Tillsyn över den offentliga upphandlingen utövas av Konkurrensverket.¹⁷

Bestämmelserna i LOU är tvingande för upphandlande myndigheter.¹⁸ Enligt rättspraxis (RÅ 2008 ref. 26) ska som huvudregel LOU iakttagas vid köp av varor, tjänster eller byggtrenader som genomförs av en upphandlande myndighet från en från myndigheten fristående juridisk person. Enligt 1 kap. 7 § LOU behöver regelverket inte tillämpas vid upphandling av tjänster från en annan upphandlande myndighet som på grund av lag eller annan författning som är förenlig med Romfördraget har ensamrätt (s.k. rättsligt monopol) på att utföra tjänsten. Den omständigheten att en upphandlande myndighet tror sig veta att enbart en viss leverantör rent faktiskt kan komma ifråga för leverans av aktuella tjänster (s.k. faktisk ensamsituation) medför dock inte undantag från huvudregeln att en annonserad upphandling ändå ska genomföras.¹⁹

Enligt 2 kap. 10 a § LOU gäller vidare att upphandlande myndigheter som är statliga eller kommunala myndigheter, beslutande kommunala församlingar eller sammanslutningar av en eller flera sådana myndigheter eller församlingar²⁰ undantagsvis får tilldela kontrakt till fristående juridiska personer i vilka de själva är delägare eller medlemmar, utan att något föregående upphandlingsförfarande behöver genomföras (s.k. Teckal-undantag). Möjlighet till Teckal-undantag föreligger dock inte vid köp mellan kommunala bolag eller vid kommunala bolags köp från sina ägarkommuner. Av anslutande förarbetsuttalanden framgår vidare att förutsättningarna för Teckal-undantag, ska tolkas restriktivt²¹ och det är den som åberopar undantagsbestämmelsen som har bevisbördan för att förutsättningarna för undantag verkligen är uppfyllda.²²

¹⁶ Genom införandet av 2007 års lagar om upphandling har inom den klassiska sektorn beteckningen *upphandlande enheter* mönstrats ut och ersatts med *upphandlande myndigheter*. Med upphandlande myndighet avses inte enbart myndigheter utan även offentligt styrda organ, såsom kommunala bolag, som tillgodoser behov i det allmännas intresse, under förutsättning att behovet inte är av industriell eller kommersiell karaktär. (se 2 kap. 12 och 19 §§ LOU). Beteckningen *upphandlande enhet* förekommer numera enbart på organ verksamma inom de s.k. försörjningssektorena.

¹⁷ Från och med den första september 2007 övergick tillsynsansvaret avseende offentlig upphandling från Nämnden för offentlig upphandling (NOU) till Konkurrensverket.

¹⁸ Se legaldefinitionen i 1 kap. 5 § LOU, se även RÅ 2008 ref. 26.

¹⁹ Se EU-domstolens dom av den 10 april 2003 i de förenade målen C-20/01 och C-28/01, *kommissionen mot Tyskland*, REG 2003 s. I-3609. I domen behandlas bl.a. en upphandling av omhändertagande av avfall där en central rättsfråga var huruvida en upphandlande enhet kan lägga sin uppfattning att inga andra leverantörer rent faktiskt kan komma ifråga till grund för att underlåta infordran av anbud i konkurrens på den allmänna marknaden. Förbundsrepubliken Tyskland medgav att de i EG:s upphandlingsdirektiv stadgade villkoren för att underlåta anbudsinfördran från flera företag inte hade uppfyllts, men hänvisade till att den valda leverantören rent faktiskt var det enda företag som i praktiken kunde tilldelas kontraktet och att en ny upphandling inte skulle ändra detta förhållande (se punkten 57). EU-domstolen, som emellertid inte fann att detta kunde utgöra tillräckligt skäl för att underlåta upphandling i konkurrens på den allmänna marknaden, uttalade bl.a. att ett förfarande som används på grund av att det föreligger skäl för undantag (i målet var det ett tekniskt skäl som åberopades) måste vara förenligt med de grundläggande principerna i gemenskapsrätten, särskilt icke-diskrimineringsprincipen och att ”*risken för att denna princip åsidosätts är särskilt hög när en upphandlande myndighet beslutar att en viss upphandling inte ska ske i konkurrens*” (se punkterna 62 och 63). Förbundsrepubliken Tyskland fälldes således av EU-domstolen för att ha åsidosatt EU:s upphandlingsdirektiv 92/50/EEG (tjänstephandlingsdirektivet). Efter domstolens avgörande har Europeiska kommissionen inlett ett nytt förfarande gentemot Förbundsrepubliken Tyskland i syfte att även tvinga fram omedelbart upphörande av de avtal som tecknats i den kritiserade upphandlingen (se Europeiska kommissionens pressmeddelande av den 25 oktober 2004- IP/04/1294 jfr även pressmeddelandet den 31 mars 2004 – IP/04/428).

²⁰ Enligt 2 kap. 10 a § LOU får å den ena sidan en upphandlande myndighet som är a) en statlig eller kommunal myndighet, b) en beslutande församling i en kommun eller ett landsting, eller c) en sammanslutning av en eller flera sådana myndigheter eller församlingar, och å den andra sidan, en leverantör som är a) en juridisk person som den upphandlande myndigheten helt eller delvis äger eller är medlem i, eller b) en gemensam nämnd enligt kommunallagen (1991:900). Denna undantagsmöjlighet gäller dock endast 1. om den upphandlande myndigheten utövar en kontroll över den juridiska personen eller den gemensamma nämnden som motsvarar den som den utövar över sin egen förvaltning, och 2. i fall då den juridiska personen eller den gemensamma nämnden även utför verksamhet tillsammans med någon annan än den upphandlande myndigheten, denna verksamhet endast är av marginell karaktär.

²¹ Prop. 2009/10:134, s. 47 samt Ds 2009:36, s. 83. I de aktuella texterna används termen ”strikt”, som är hämtad från översatta domstexter. Termen restriktivt, vilken återfinns i vissa av de aktuella domarna, framstår dock som mer förenlig med det svenska språket (se bl.a. domen i det ovannämnda målet C-340/04, *Carbotermo*, p. 55).

²² Prop. 2009/10:134, s. 13 och 47 samt Ds 2009:36, s. 26 och 83. Se även EU-domstolens dom av den 11 januari 2005 i mål C-26/03, *Stadt Halle och RPL Lochau*, REG 2005, s. I-1, p. 46, samt domstolens dom av den 13 oktober 2005 i mål C-458/03, *Parking Brixen*, REG 2005, s. I-5397, p. 63, jämte dom av den 6 april 2006 i mål C-410/04, *ANAV*, REG 2006, s. I-3303, p. 26.

Vid upphandling enligt LOU ska enligt generalklausulen i 1 kap. 9 § LOU den upphandlande myndigheten behandla leverantörer på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt samt genomföra upphandlingar på ett öppet sätt. Vid upphandlingar skall vidare principerna om ömsesidigt erkännande och proportionalitet iakttagas.

Syftet med LOU jämte bakomliggande EU-direktiv och fördragsbestämmelser är att säkra att offentlig upphandling sker genom en effektiv konkurrens samt att leverantörer och deras ansökningar och anbud behandlas på ett likvärdigt och förutsebart sätt. Reglerna är utformade bl.a. i syfte att försvåra möjligheterna att vid offentlig anskaffning gynna eller missgynna vissa leverantörer på ett obehörigt och därmed konkurrensnedvridande sätt. Bestämmelserna medför också att skattebetalarna på sikt skyddas mot onödigt höga kostnader samt att korrupktion motverkas.

Som regel föreligger det en obligatorisk skyldighet för upphandlande myndigheter att upprätta skriftliga förfrågningsunderlag samt genom annons offentliggöra sina upphandlingar. En annons om upphandling ska på snabbast lämpliga sätt sändas till Europeiska kommissionen²³ för publicering i Europeiska unionens officiella tidning (EUT) och i databasen TED.²⁴

Företag som tillhandahåller aktuella tjänster utgör ”leverantörer” som ska lämnas möjlighet att delta med anbud eller intresseanmälan att lämna anbud (”anbudsansökan”).

Enligt 4 kap. 5-8 §§ och 15 kap. 3 (och tidigare 5 §§ LOU)²⁵ föreligger vid bl.a. tjänsteupphandling undantag från denna skyldighet under följande förutsättningar:

- upphandlingens värde är lågt eller det föreligger synnerliga skäl såsom synnerlig brådska orsakad av omständigheter som inte kunnat förutses och inte heller beror på den upphandlande myndigheten,
- det har vid en annonserad upphandling inte lämnats några anbud eller inte lämnats några lämpliga anbud,
- det som ska upphandlas av tekniska eller konstnärliga skäl eller på grund av ensamrätt kan levereras av endast en viss leverantör,
- upphandlingen gäller vissa nödvändiga och brådskande kompletterande tjänster, eller
- upphandlingen gäller nya tjänster som består enbart av en upprepning av tjänster som tidigare varit föremål för öppen eller selektiv upphandling från samma leverantör och värdet av det nya kontraktet ingått i tröskelvärdessberäkningen av värdet av det ursprungliga projektet.

EU-kommissionen har vid två tillfällen riktat s.k. *formella underrättelser*²⁶ mot Sverige, där regeringen har uppmärksamats på att köp från kommunala företag utanför Teckal-undantaget riskerar att innebära överträdelse av gällande fördragsbestämmelser och upphandlingsdirektiv.²⁷ I förlängningen kan Sverige komma att anklagas för fördragsbrott vid EU-domstolen, vilket riskerar medföra icke obetydliga böter för svenskt vidkommande.

Yttrande

²³ 2 § förordningen (2007:1099) om offentlig upphandling och upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster

²⁴ Tenders Electronic Daily (TED) är Europeiska unionens databas för annonsering av bl.a. offentlig upphandling. Databasen utgör ett tillägg till Europeiska unionens officiella tidning (EUT) och publicerar annonser som har skickats till Byrån för Europeiska gemenskapernas officiella publikationer (OPOCE).

²⁵ Den aktuella regleringen har sedan den 15 juli 2010 sammanförts till 15 kap. 3 § LOU, i delvis ny lydelse.

²⁶ En *formell underrättelse* som riktas till en medlemsstat utgör det första formaliserade steget i ett av EU-kommissionen initierat överträdelseförfarande, om EU-kommissionen anser att en medlemsstat har underlåtit att uppfylla en skyldighet enligt fördraget. Det andra steget i förfarandet utgörs av ett *motiverat yttrande*, där EU-kommissionen, efter att ha tagit del av medlemsstatens synpunkter, framför krav på rättelse i visst avseende. Om den berörda staten sedan inte rättar sig efter yttrandet inom den tid som kommissionen har angivit, får kommissionen enligt artikel 226/EG föra ärendet vidare till EU-domstolen. EU-kommissionen ska ange det standardbelopp eller det vite som den med hänsyn till omständigheterna anser det lämpligt att den berörda medlemsstaten ska betala. Det slutliga beslutet avseende åläggande av de straffavgifter som föreskrivs i artikel 260 Fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (FEUF) fattas av domstolen inom ramen för en särskild process mot medlemsstaten. Straff- och vitesbelopp som i dessa fall kan komma ifråga kan med hänsyn till överträdelseart och övriga omständigheter bli betydande.

²⁷ EU-kommissionen, formell underrättelse av den 13 december 2006 till Sveriges ständiga representation vid EU (KOM:s ref. SG-Greffé (2007) D/204092, ärendenummer 2006/4900) – svenskt diarienummer Dnr. 17/1616; samt formell underrättelse av den 28 januari 2010 (KOM:s ref. SG-Greffé (2010) D/903, ärendenummer 2009/4080), svenskt diarienummer Dnr. XXXXX.

Familjebostäder har beretts tillfälle att yttra sig över en promemoria med en preliminär bedömning som upprättats i ärendet, utan att inom anvisad tid inkomma med något svar.

Bedömning

Konkurrenskommissionen är en oberoende expertgrupp som uppmärksammar och motverkar fall där offentliga organ genom överträdelse av lag, genom subventioner eller genom att blanda samman myndighetsutövning med annan verksamhet snedvrider konkurrensen.

Familjebostäder är en sådan *upphandlande myndighet* som är skyldig att iaktta regelverket i LOU. Bolaget utgör däremot inte någon sådan kommunal myndighet eller sammanslutning som kan åberopa s.k. Teckal-undantag, till stöd för att utan föregående upphandling köpa tjänster från andra företag, även om de ingår i samma kommunala bolagskoncern eller ägs av samma kommunala ägare.

Av utredningen i ärendet framgår att Familjebostäder har tecknat avtal om köp av försäkrings-tjänster från det kommunala försäkringsbolaget Göta Lejon, vilket liksom Familjebostäder helägs av Göteborgs stad. Avtalet avser A-tjänster till kontraktswärde av åtminstone 1,930 miljoner kronor och skall därför bedömas i enlighet med de på EU-direktiv grundade bestämmelserna i 1 – 14 kap. LOU. Avtalstecknandet har emellertid inte föregåtts av ett annonserat förfarande eller genom infordran av konkurrerande anbud på annat sätt.

Någon möjlighet för Familjebostäder att genom Teckal-undantag köpa aktuella tjänster direkt från Göta Lejon föreligger inte. Lagstadgad ensamrätt som medför att endast Göta Lejon kan komma ifråga för att tillhandahålla aktuella försäkringstjänster föreligger heller inte och på den aktuella marknaden finns det flera privata försäkringsgivare som skulle kunna komma ifråga för att lämna anbud på att försäkra Familjebostäder. Bolaget förefaller även tidigare ha tillgodosett sitt aktuella behov av försäkringstjänster på den allmänna marknaden.

Synnerlig brådska, orsakad av omständigheter som inte har kunnat förutses och inte heller beror på Familjebostäder, har inte ens påståtts föreligga vid tidpunkten för försäkringsavtalets tillkomst. Något tidigare konkurrensupphandlat avtal med Göta Lejon föreligger inte och det är inte fråga om kompletteringsbeställning av tidigare upphandlade tjänster. Det är heller inte så att de aktuella tjänsterna av tekniska eller konstnärliga skäl eller på grund av ensamrätt kan levereras endast av Göta Lejon.

Inget av de i LOU förekommande undantagen från kraven på annonserad upphandling är således tillämpligt i det aktuella fallet. Upphandling skulle istället ha genomförts i enlighet med lagens av EU-direktiv styrda bestämmelser.

Det aktuella avtalsförhållandet mellan Familjebostäder och Göta Lejon har kommit till i strid mot gällande bestämmelser om offentlig upphandling. Förutsättningarna för konkurrensen har därmed snedvridits samtidigt som förtroendet för Familjebostäder som upphandlare har undergrävt. Familjebostäder kan inte förlänga avtalsförhållandet med Göta Lejon utan att på nytt begå en överträdelse av LOU. Familjebostäder uppmanas därför att säga upp pågående avtalsförhållande med Göta Lejon samt att genomföra en ny upphandling för år 2011, genom annonserad infordran av anbud på den allmänna marknaden.